

Кичът ме предизвиква и радва

С режисьора Явор ГЪРДЕВ за екстатичния театър, нововавилонската опера и лоното "Сфумато" разговарят Людмила Димова и Георги Тошев

Явор Гърдев е 24-годишен, роден в София. Завършил е Националната гимназия за древни езици и култури, философия в СУ и режисура в НАТФИЗ. Дебютира с „Частите на нощта“ от Георги Тенев в Сливен през 1994 г. За „Таня-Таня“ получи наградата на Съюза на артистите в България за най-добър режисьор през последния сезон.

- Г-н Гърдев, Вие работите върху проект за опера.

- Ние с Асен Аврамов ще правим проект за опера, но по-късно. Сега правя първи опит в областта на екстатичния театър, за който написах 50 страници текст. Скоро ще излезе в "Демократически преглед". Една област, която отгавна ме интересува по пътя към античния театър. Но първият ми опит е по модерни текстове на Хайнер Мюлер, Йосиф Бродски, Георги Тенев и Кирил Мерджански. Написах единен сценарий по тях, скрепен върху сюжета на "Флаоктет" от Мюлер. Това е режисьорският ми дебют в „Сфумато“. Новото представление ще бъде довършено в края на юли, премиерата ще е в началото на новия сезон.

- Какво ще правите в Шутгарт?

- Отивам в Европейската академия за авангардно и синтетично изкуство, ще пребивавам там 6 месеца. Тя е може би най-престижната академия за млади творци, нейни стипендианти са били Балаанеску, Николай Коляда и др. Проектите се финансират, експериментират се нови междинни и синтетични форми, пробват се всякакви неща. Приятна възможност да понауча немски и най-вече да направя проектите, които искам. За тях все още нямам идея, всичко зависи от ситуацията. Не е задължително да е театър, може да правим нещо между инсталация и театър. Събират се актьори от различни страни, още не ги познавам.

- Кои е най-големият комплимент на авторката Оля Мухина за постановката на „Таня-Таня“?

- С нея говорихме много за представлението. Тя гледа „Таня-Таня“ за първи път в Разград, стоеше на третия

ред. Осветлението, разположението на декора нямаха нищо общо с идеалната среда на представлението, всичко беше точно като на турне, стоеше като че ли любителски. Тя се трогна. На финала се разплака. Поканихме я на сцената. Поклони се, целуна всички актьори. После ми каза, че може би това е първото представление по нейна пиеса, за което не е имала никакво съмнение, че трябва да излезе на сцената и да се поклони.

- Разкажете повече за операта, която ще поставяте.

- Това е далечен проект, който имаме с Асен Аврамов. Георги Тенев пише либретото. Няма нищо общо с вкаменяването на операта. Най-голямата провокация е как да размекнеш формата. Вярвам, че операта може да бъде живо изкуство. Но тук става дума за произведение на десетина езика. В една обща стихова структура са събрани латински, немски, английски, руски, български... Това е нововавилонска концепция. Казва се „Акваопера“ - водна опера. На латински.

- Мислите ли, че актьорите могат да решат проблема на екстатичния театър?

- Не зная екстатичният театър да има проблем. Проблем е неговото постигане. Не може да стане методически, чрез техника, а по озарение. Можем само да се домогваме до него. Но в това въщност е истинският опит.

- Ще напишете ли най-сетне пиеса?

- Засега нямам повик да напиша пиеса.

- Но пишете сценарии по чужди текстове, нали?

- Правя това, което в момента ми е нужно.

- Неочакван ли беше комерческият успех на „Таня-Таня“?

- В известен смисъл да. Очаквах интерес към представлението заради Мариус, но чак такава неща не съм предполагал. По време на турне става като на рокконцерти. Пищят фенки, страшна работа. Успехът не е предвиден прогнозиран. Не съм се хвърлял в лоното на масовата култура. Нито пък смятам да пребивавам там.

- Има ли опасност представлението да се движи на ръба и да бъде развалено?

- Да, има и това понякога става. Опитвам се да освежавам действителния смисъл. Странничният ефект на гезовостта в един миг се услажда на актьорите и те го експлоатират, забравяйки другото. Но това е риск, който съществува винаги в театралните представления.

- Предизвиква ли Ви играта с кича?

- Да, определено. Ние с това сме се занимавали. Най-интересното в граматургия като „Таня-Таня“ е, че въщност тя борави изцяло с баналното, натикана е в сферата на тривиалната фразеология. Въпросът е какво може да стои зад тази фразеология - гали истинска тривиалност или желание за нещо друго. Или пък в крайна сметка, както според мен се получава, разминаването между желанието за нещо друго и за необходимостта да стоиш в тази тривиалност. Това е и трагическият проблем на всички персонажи, ако те имат някакъв съществен трагически проблем. Никой не може да достигне до собствената си автентичност. Това е болката на постмодернизма въобще. След като Ромео и Жулиета са си казали веднъж „Обичам те“, ние малко по-трудно го казваме, като че ли. Обаче това не е така според мен. Но как да бъдеш автентичен в гумите наистина е проблем на тази граматургия.

- Какво се случва между Вас и „Сфумато“? Вие сте първият друг режисьор, който пробива там.

- Това е много голямо предизвикателство, но не е изненадващо. Все пак съм ученик на Иван Добчев и Маргарита Младенова. „Сфумато“ е театралното лоно, от което излизам. Те ми предложиха да стана третият режисьор, което през 8-годишното съществуване на тази трупа не се случвало. Не виждам опасност за епигонствам или пък да се подгичавам на стилистика, която не ми е по сърце. Напротив самата моя стилистика би трябвало да стане другото лице на този театър. Ще видим какво „Сфумато“ ще нап-

раби с мен, както и аз с него.

- Защо ви беше нужен актьорският опит?

- Този сезон едно от най-приятните неща беше, че играх в „Апокриф“. Особеност на характера ми - винаги имам желание да се реализирам като друго на това, което съм в момента. Затова успоредно учех философия и режисура. Като че ли в един и същи момент се подкрепят две еднакво силни желания и това не ми пречи по никакъв начин, напротив помага ми.

- Желание да се движиш по границата на нещата?

- Не, напротив. Това е желанието да не оставам на тази черта, да я прескачам и да отивам от едното в другото, но изцяло и докрай. Тези отблъсквания дават възможност да изградим собствеността си театрален изказ. Току така в изкуството не се стои. Никой не е тръгнал да прави изкуство от прекалена хармония със себе си. Напротив, то е постоянно желание да гопълниш някак света си, да го съградиш, да му дадеш смисъл. Задължително е все пак и в едното, и в другото, и в третото и четвъртото да се пребивава изцяло, крайно и тотално. В този смисъл аз зная, че не съм актьор, но когато ми се налага да бъда се опитвам да съм докрай последователен.

Бюлетина списват
Панайот Денев, Георги Тошев,
Людмила Димова

Оформление и печат
©Студио Фолио - Варна
Тел. (052) 600330